

Бек керекли ишни тамамлар кыошакъ амалларын излей

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Тубей улу быллай шартла да келтиргенди: эсепте турганланы арасында 147 бухгалтер, 85 инженер, 110 устас, 62 экономист, 40 юрист, 60 медсестра эм башха усталыкъланы келечилери бардыла. Алай предпритияладан а 6 бухгалтер, 26 инженер, 2 экономист, 3 юрист, 36 устас, 25 медсестра керек болганыны юсюнден заявка берилгенди.

Министр халкъны иш бла жалчытуу жаны бла кыаллай мадарла этилгенлерин да билдиргенди. Кырал программага тийшилиликте предпритияла, организацияла бла 115 келишим этилип, 2931 адам жамаут ишледе урунгандыла. Дагында 4,1 миңг акыбальлык болмаган а каникуллада болжаллы ишле бла кюрешип, хакъ алгандыла, башха жумушла да толтурулгандыла.

Быттыр вакансиялары 36 ярмаркасы кыралганды. Алагы 168 предприятие эмда

иш излеген 9 миңг адам кыатышкандыла. Профорентация жумушла да толтуруладыла. «Алагы республиканы школларыны тамата классларыны 9 миңг окуучусу кыатышканды», - дегенди докладчы.

Сёз РФ-ни Президентини 2012 жылда 7 майда чыгарган 597 эм 606 номерли указлары кыалай толтурулгандыларыны юслеринден да барганды сёз. Биринчисинде сакъатланы иш бла жалчытууну юсюнден айтылады. 2015 жылда жууаплы органлагы 1052 сакъат келгенди, аладан 914-сюне ишсиз деген статус берилгенди. «292 адам иш кыолу болгандыла, эннта 525-нге психология болушлук берилгенди, 31 сакъат окуу курслада болуп, тюрлю-тюрлю усталыкълагы юйренгенди», - деп кыошканды ол.

606 номерли указда уа сабийлерине кыарап, отпускда болганы тишируулары жаны усталыкълагы юйретуону юсюнден айтылады. Анга тийшилиликте

быттыр 72 тишируу окутулганды. Бу жумушлагы 727,6 миңг сом кыоратылганды.

Докладда тыш кыраллыла республикада уруну рынокта этген себепликни, Кыабарты-Малкярда жашагандылары Россейни башха субъектлеринде иш бла жалчытууну юслеринден да билдирилгенди. Альберт Исхакович айтханга кере, Россейни 34 субъектинде халкъны иш бла жалчытуу службалары бла келишимле этилгенди. 2015 жылды 11 айында уа башха регионлада ишлерге хазыр болгандыларыны юсюнден 124 адам билдиргенди. Биююнлюкде уа аладан 36-сы кыралны башха субъектлеринде иш кыолу болгандыла.

Кенгешде КыМР-ни организацияларыны профсоюз биригуулерини башчысы Фатимат Амшокова эмда Парламентини Жамаут советини социальны политика жаны бла бёлюмюню таматасы Галина Егорова да сөлөшкенди.

Фатимат Каральбиевна до-

кладында жашырын хакъны телеуно тохтатыууну, урунуу халланы законлагы тийшилиликте бардырууну, тишируулары уруну эркинликлерин кыоруулаууну юслеринден айтханды. Ол биююнлюкде тишируулагы эр кишиле бла тенг онгла берилгенлерин, ишсиз кыалгандыларыны асламы да ала болгандыларын чертгенди. Галина Егорова уа уруну рынокта болумну тапландырып ючюн республиканы Правительствосу жангы ишчи жерле кыуаргы, гитче эм орталык бизнесни айнтыуу жаны бла мадарла этерге кереклисин белгилегенди.

Кенгешде айтылгандыны эсге алып, Жамаут советни кезилелери бу вопрос бла байламлы тийишли эсгертиуде кыабыл кёргенди.

Жыйылыуда Жамаут советини 2016 жылда ишени планы да сюзюлгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Игилик этерге итингенлени санлары дайым ёсюп барады

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Быттыр жангы окуу жылны аллында уа КыМР-ни Уруну, иш бла жалчытуу эмда социальны кыоруулау министрствосу «Кыуанчлы жолоучулук» деген ат бла Нальчикни культура эм солуу паркында акция кыуарган эди. Анга республиканы хазна кыалмай битеу районларындан сабийле чакырылганды эдиле. Сау кюню ичинде алагы республикада эм андан тышында да атлары айтылган спортсменле, теспсу коллективле мастер-классла кёргозгенди, кыагында сурат ишлерге юйретгенди, ингилиз эмда испан тиллени дерслерин бардыргандыла. Ахырында уа сауыгала юлешгенди.

Жыл сайын республикада «Сабийлеге право болушлук берууну» кюню бардырылады. Министрствода жамаут бла тюзонлей телефон байламлык тохтатырылганды. Ведомстволу учрежденилада ата-анала эмда сабийле бла психолога, устала, бир кыуум министрстволаны келечилери тубешедиле.

«Саулукуну кюню» деген акциягы уа республикада болган тюрлю-тюрлю спорт секциялагы жюрюп юйренген сабийле, битеулю билим берген школада окугандыла бла бирге саулукуларында кыуулары болганда да тири кыатышкандыла. Ол а сабий-

лени бир бирлери бла шуёхла болургы, тамблагы кюнго ийнаныргы, жамаута жууук болургы болушады.

Тереге айланган «Мороженыйни кюню» деген жандаурулук иште да былтыр 150-ден аслам сабий кыатышканды. «Мурастын толтуру» деген проект дайым да бардырылады. Санларындан кыуулулагы аслам эс бурулады. Анга бир юлюг: «Солидарность и волонтеры» «НКО» «Видеопрограмму юйюфонд Нальчикде Уруну эмда социальны кыоруулау арада ишлегенле бла бирге саусуз Артемга болушкандыла. Энди аны саулуугу игиге айланганды. Ма быллай юлголе уа бек кёпдоле.

Даун ауруулары болган сабийлеге аталып бардырылган «Синдром любви» деген жангы социальны проект да кыймат-

лы болгандыны кёргозгенди. Ол быллай ат бла сурат кёрмюню ийнаныргы, жамаута жууук болургы болушады.

«Халаллыкны ыйгыгы» былтыр жангы жылгы жылгы хазырлануыга аталып бардырылган эди. Кыыйын жашау болумга туюшен юйюрлени сабийлерине деп окуу китапла, школ форма, башха керекли затла да алынгандыла.

Жандаурулук ишлеге жылдан-жылга кёпден-кёп адам кыатыша баргандыны белгилерчады. Республикада бол-

ганды тюрлю-тюрлю министрстволаны, ведомстволаны келечилерини, депутатланы, предпринимательлени эмда аллай сабийлеге уллу кёлю болалмагандылары хайырындан «Намыс» реабилитация арагы кёп спорт керекле туюшенди, жангы окуу жылгы уа китапла бла бирге сабийлеге школ формала да алынгандыла.

Жангы 2016 жылда «Тутхучу юйю» деген программга кере бютюн кёп ишле бардырыгы деген борч салынганды. Бу проект бизни республикада кюч ала баргандыны кёребиз. Аны жашауда бардыругы кёпле кыатышадыла. Аны асламысы жаш адамла бла ёсюп келген тёлю болганы уа бютюн кыуандырады. Ол а биз тюз жолну сайлап баргандыны шагъатлык этген шартды.

Проектни баш мурасты - юйюрле тутхучу болурча, киши кыарамай кыюгъан сабийле болмакта этиуде, кыыйн жашау болумга туюшенлеге болушуду. Мен толун ийнанылма, жууук заманда биз «кыыйн жашау болумга туюшен юйюрле» деген сёзлени магынасын унутурбз.

ХОПАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: «Тутхучу юйю» деген проектке кере жылны кезиунде бардырылган ишледен суратла.

Кыуанчлы жыйылыу Прокурорланы кыаумуна - кырал сауыгала

Россейни прокуратурасы кыуалгандыны 294-жыллыгына аталып, кыуанчлы жыйылыу болганды. Анга КыМР-ни прокуратурасында ишлеген эмда ветеранла чакырылганды эдиле. Аны республиканы прокурору Олег Жариков алгышлаганды эмда ведомствону тарыхыны, аны айну жолуну, биююнлюкде ишени юслеринден доклад этгенди.

Ол кюн прокурорланы уллу кыауму кырал эм ведомстволу сауыгала кыолу

болгандыла. РФ-ни Президентини Указы бла республиканы прокуратуруну биринчи орунбасары - юстицияны 3-чю классы кенгешчиси Жекельаны Аллахбердиге «Ата журтну аллында кыыйны ючюн» 2-чи даражалы орденни майдалы берилгенди.

Республиканы прокуратуруну орунбасары - юстицияны кенгешчиси Артур Махов а РФ-ни Федеральны Жыйылыууну Федерация Советини председатели Валентина Матвиенко кону Ыразылыкты письмосуна тийишли кёрюлгенди. КыМР-ни Башчысы Юрий Коковну Указы бла Нальчик шахарны прокурору Залим Тлостановха «Кыабарты-Малкяр Республиканы сыйлы юристи» деген ат аталганды. РФ-ни генеральны прокурору Юрий Чайканы буйругу бла Чегем районну прокурору Мокъаланы Сослан кёкюркеде журютюлген «РФ-ни прокуратурасыны сыйлы кыуулукчусу» деген белги бла сауыгаланганды.

Республиканы прокурору орунбасары Юрий Лавреншинге уа Руденкону майдалы берилгенди.

Ветеранлары да белгилегенди ол кюн. Кыабарты-Малкярны алгынныг прокурору Руслан Абзатов Руденкону майдалына тийишли кёрюлгенди. Туменланы Борис «Законнга кертчилик ючюн» деген белгини экинчи даражасы бла сауыгаланганды.

Бизни корр.

Оноу

Юйюр капиталны жаратыууну дагыда бир амалы

Быйылдан башлап аналык ахчаны сакъат сабийни жашауун тапландыругы кыоратыргы болушканды. Анга медицина керекле, арбачыкыла, тренажёра, сабийге айныргы, тенглеринден айырылмазгы себеплик этерик башха затла алыргы онг чыкыганды.

Алыргы болушкы товарланы толун тизмесин Урунууну эмда социальны кыоруулау министрствосу хазырлаганды. Анга тренажёра, саусу сабийлеге жарача энчи спорт оборудование, аш-азыкы, санитар-гигиена, коммуникация керекле да киредиле. Былайда бу тизмеде федерал реабилитация амалланы

тизмесинде кёргозюлмеген товарла бла жумушла да болгандыны белгилерчады. Быйылгы дери аланы адамла келерини ахчаларына алып тургандыла.

Аналык капиталны кыоратыууну жангы амалын 11 миңгге жууук юйюр хайырылар деп белгиленди. Ахчаны туугъан сабийинге угъай да, ёсдюрюрге деп алынганга да кыоратыргы болушканды. Дагыда бир затны эсигизге салыргы сюебиз: бу магыналы программа эннта да эки жылгы созулганды - 2018 жылга дери.

Быйыл аны ёлчмени 453 миңг сом болушканды. Экономиканы айнтыуу министрствону тер-

геулерине кере, 2017 эмда 2018 жыллада инфляция 6 эмда 5,1 процентни тутарыканды. Алай бла ол жыллада аналык ахча 480 миңг сомга эмда 505 миңг сомга дери кёбейиргенди.

2007 жылдан бери юйюр капиталгы сертификатладан 6,5 миллиону берилгенди. Аладан 4,5 миллиону хайырыланылганды. Юйюрлени 92 проценти аны жашау болумларын игилендируге, 7 проценти сабийлеге билим беруге эмда 1 проценти аналарыны пенсияларын жыйышдыругы кыоратхандыла.

РФ-ни Пенсия фондуны КыМР-де бёлюмюню пресс-службасы.

Билдируу Билетлени багъаларына кыошулукду

20 январьдан башлап Нальчикни зоопаркына кирирге билет абдан адамгы - 100, сабийге уа 60 сом турлукуду. Болсада юч жылы толмаган баладан, алгынча, хакъ алынырык туюлюду.

Зоопаркны дирекциясындан билдиргенлерине кере, билетлени багъаларына 2007 жылдан бери биринчи кере кыошулады. Биююнлюкде, белгилесича, жануурланы ашларыны багыасына кыошулганды. Ол санда учрежденианы тегерек - башын игилендирирча ишле да этиледиле.

Бизни корр.

Биююнлюкде жамаут жашауун алып кыарасанг, кёп кыужур затланы кёресе.

Битеу дунияда, кыралыбызда, республикабызда болумга тюз багы бичерни орунуна болмачы фатыуала туудурганла, кеслери этерге керекли ишлени башхаланы биююнлюккына салыргы, жууаплылыкны юслеринден ташларгы кюрешгенле. Алай бла заманны термен кырыгына туюшуп, кёплени башларын жарпылык кысады.

мейди, ангыламайды адам уллу дуниягы жаратылгандыны ишлеп башын кечиндиргенди.

Кырадалыны иш кёлюлюккери, адеплиликкери, Ата журтну айнтыууга кыыйын салгандылары, бир бирлерине билеклик эте билгенлери, халал жюрюклиликкери бла байды, кючюлюду. Хар инсан кыолундан келгенича кыралына болушмаса, властыла бизни хар излемти бизни кыалай тапдырыштыла? Эллерибизде хайт деген эр

Оюм Кыыйналмагъан кюн кёрмез

Мындан алда манга бир интеллигент адам бла кыралда социальны экономика политиканы юсюнден ушакъ этерге туюшенди. Ол хайт деген жыл санда юрист билимди эди. Жаланда кесин тюзге саянайды. «Адамланы барысын да кырал ишчи жерле, жашау журтла, автомашинала, аш-азык бла жалчытыргыла борчлуду. Биз аны граждандарыбыз. Алай эсе, ол бизни излемлерибизни толун тапдырырга тийишлиди», - деп, ауузуна келгенни санады.

Мени анга жууабым былай болду. «Огыры Бахсан элли тёрт жаньндан кыралы таула, чынгыл кыалла кыуршалап турадыла. Аны алашагы туюшюрюп, малчылыкны айнтырга кышылыккыла, жайлыккыла этерге керекди. Адамны кыолундан келмезлик ол уллу ишни ким толтураллыккы. Сен властылары алларына салган борчла да аллайдыла. Адам аяклары жууургананына кере узатады».

Мени ушакъ нёгеримча оюмсуз сёзле айтыуучулары, кеслерин кыыйнамай жашау этерге суйгенлени хата этгенлерин айтыр кереклиси окуна жокъду. Улайгъан, билимине базынган киши кыалай бил-

кишилерибиз, кеслерин замансыз ныгышлагы салып, кимден жоюз грамм юзейик деп тургандыларыны юсюнден бир да сагынмады мени ушакъ нёгерим. Солургы чыкыгандыла кыыйнларына кере пенсия тёлене эсе, кыуулулагы, кыолайсызлагы, сабийлеге пособияла бериле эселе, социальны политика жашауда бардырылмайды деп ким айтталлыккыды.

Биююнлюкде, халкыла аралы болум кыатылана барганды кезиуде, ишлерге кыолауурандан келе турганды кыралгы жюк болуп турургы жараммаганды ким да ангыларгы борчлуду. Властыла кёпден бери да кыралны ырыкысына кыол жетдирирге кюрешгенлеге кыагы кыаты кюреш бардырадыла.

Алгыраакылада президентини Владимир Путин халкы фронтну келечилери бла тубештиуде хар россияли бусагыта жууаплылыккыны башха тюрлю сезерге кереклисини юсюнден кыатлап-кыатлап айтханды. Неда президентини Федеральны Жыйылыгына Посланиясында кыралны ырыкысын кёбейтиуну, кыорууларыны ючюн заманны излемине тийишлиликте бекден-бек этиуну кыалай деменгили программаларына айырып эс бурганды.

Властыла органладан башлап кыраа ишчилеге, инженер-техниккеге дери да биююнлюкде жашагы жууаплы кыараууну аманат этгенди. Арт кезиуде Владимир Путин бла кыралны кыоруулау министрини Сергей Шойгу НАТО-ну кыралны билеклик эте билгенлери, халал жюрюклиликкери бла байды, кючюлюду. Хар инсан кыолундан келгенича кыралына болушмаса, властыла бизни хар излемти бизни кыалай тапдырыштыла? Эллерибизде хайт деген эр

Ол бошдан туюлюду. Биз кючюлю болмасакъ, бир бирибизни кыолубуздан кыаты тутуп, Ата журтубузу жашау кыолайын айнтыууга юлеш кыошмасакъ, бизни тегерегибизден ала терс ниетлерин жая, чеклеге жууукылаша келгенлеге жол ачыллыккыды. Аны ангылап, болмачы дауланы, фатыуаланы бир жанына атып, этеклени кыагырып ишлерге керекбиз. Бир да болмаса да, хар юйюр кеси кыыйны бла башын апчымай кечиндирсе окуна, аны кыралгы болушлугу барды.

Таулу халк жер кытылык бла инжилгенди ансы, таш башында мирзеу ёсдюргенди, бичен чалганды. Тау сызбаланы юслери бла кыая бетлени жырып, илипинле ишлегенди, бай тирлик алганды, кишиге жалынмай, баш кечиндиргенди, сабийле ёсдюргенди.

Не алай-былай десек да, жашау оюмлу кыараууну излейди. Алайсыз гыржын, айран кытылыккыдан кыутулурга кыыйн болушканды. Биз - тамата тёлю - аны алайыгыны сынагандыбыз. Биююнлюкде дунияда бола турган кыуулагы кыарап, аны ючюн тынгысыз болоады.

Жаш тёлюге уа аманатыбыз былайды: бошбел болмагы, ата-бабадан келген иш кёлюлюккюню, тирнекликни, жарашуулуккуну, шубулукуну башчылыккыга ала, жашаууга алгы кыарай билигиз.

ТЕММОЛАНЫ Мухадин.

Программа

Анала хайырлы хапарла табарыкыдыла

Быттырдан бери саулай кыуалда хайырланууда болган «СМС маме» деген коммуникация системагы Кыабарты-Малкярдан 1726 ана кыошулганды. Бу проектни республиканы Саулуук сакълау министрствосу «Саулуук эм айнтыуу» фонду болушлугу бла бардырады, деп билдиргенди аны пресс-службасындан.

Системагы кыошулганды ючюн ахча тёлерге кереклиси жокъду. Программада врачла бла хакъсыз консултацияла, конкурсула, акушерство, гинекология, неонатология эм перинатология жаны бла вебинарла бардырыладыла, хар ана да мында кесине жараулу информация табарыкыды. Ала угъай, атала, аммала, аппала окуна кыагана кыагы сабийге не аш берирге, аны кыалай кийиндирирге, кыалай кыараргы, не тюрлю прививкала этерге кереклисини юсюнден соруула берирге болушкандыла.

Фонд бардыргъан тинтиулеге кере, биююнлюкге бу системаны хайырланганлагы он миллион чакълы тийишли ону этилгенди. Ауурулуклары болган тишируула асламысында аш-азыккыны, пособияланы бла льготаланы,

психология вопрослары юслеринден информация излейди. Тишируулагы консултацияла берген учреждениялагы министрствосу бу жумушун юсюнден басма материалла жарашдырып жибергенди, тийишли рекомендацияла да этгенди. Бу программга кыошулургы суйгенлеге жаланда «МАМА» деген сёзю 5253 номерге жиберирге керекди.

Бизни корр.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Кыарачай-малкяр поэтлени назмулары - татар тилде

Татарстанны жазыучуларыны союзуну таматасы, «Илхам» басма юйю башчысы Рафис Курбанов кыарачай-малкяр поэтлени - Кулийланы Кыыйныны, Зумакулланы Танзиляны, Беппайланы Муталипни, Бабаланы Ибрагимни, Мусукаланы Сакинаны, Байрамукъланы Фатиманы, Акъбайланы Азретни, Кыоркъмазланы Аскерни эм башхаланы - назмуларын татар тилге кёчюргенди. Жыйымдыкы 2015 жылда Кыазанда «ТанДем» басма юйде чыкыганды.

Жангы жылны аллында уа аны Кыабарты-Малкярда Адабият салонда кыуанчлы халда презентациясы болганды. Бу ишге жазыучула, Татар маданият араны келечилери, Искусстволаны Север-Кавказ кырал институтуну (СКГИИ) студентлери да кыатышкандыла.

КыМР-ни Правительствосууну Председателини орунбасары Владимир Битоков, Рафис Курбановха ыразылыгынын билдире, жазыучуларыны алгышлаганды. «Чыгармаларыгыз татар тилде чыкыгандылары аламан шартды. Алай ол сизге уллу жууаплыккы да салады. Мындан арысында да назмуларыгыз кыралыбызны башха жерлеринде басмаланыларына жюркеден шынама», - дегенди ол.

«Минги-Тау» журналыны баш редактору Додулары Аскер Рафис Харисовичи адабиятны айнтыууга этген кыошумчулугу ючюн Расул Гаматов аты майдал бла эмда Владимир Битокову Али Шогенчук аты майдал бла сауыгалаганды.

КыМР-ни жазыучуларыны союзуну правленини башчысы Беппайланы Муталип жыйылгандыны Рафис Курбанову жашау эм чыгармачылыккы жолу бла шагъерей этгенди. Алай бла сыйлы кыонак сабийлеге атап жыйырмадан аслам китап чыгарганды, аны жомаклары Кыазанны гинжи, Нижнекамскны жаш тёлю, Уфаны драма театрларында салынгандыла. Жырларына уа композиторла М. Яруллин, А. Бакиров, Р. Ахиярова, Ф. Муртазин эм башхала макъамла жазгандыла.

Аны «Пожелание матери» деген жырны уа республиканы битеу болницаларында аналагы сабий туугандыны юсюнден шагъатлыккы кыагы берилгенде эшитиледи. Кёп назмулары орус,

тюрк, азербайджан, малкяр, чуваш тилгеге кёчюрулюду. Адабиятны айнтыууга салган уллу кыыйны ючюн анга Татарстан Республиканы искусстволарыны сыйлы кыулукучусу деген ат берилгенди.

Рафис Курбанов а алада Жазыучуларыны союзуну ишини, анга юч жюзден аслам адам киргенини, жаш литераторланы кыалай хазырлагандыларыны юсюнден билдиргенди эмда ала биздеги союз бла байламлыккыла жюрюктюрлерине, бирге тубешиле кыуарларыны ишангандыны айтханды. Ол татар тилде кесини назмуларын да окуганды.

СКГИИ-ни проректору Эфендиланы Фуад, КыМР-ни, КыЧР-ни да халк поэти Созайланы Ахмат, КыМР-ни Жазыучуларыны союзуну келечиси, филология илмуланы доктору Биттирланы Тамара Татарстанда коллегаларына ыспас этгенлерини, быллай жыйымдыккы чыкыгандыны уллу кыуанччы санагандыны белгилегенди. Поэт, журналист Моттаиланы Светлана уа Рафис Курбановха кесини китабын да сауыгалаганды. Ахырында жыйылгандыла бирге суратха туюшенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

